

14240
1836
D. C. C. 1836
8062
Franz Pirz,

14240
misionar v polnozhni Ameriki,

Podbreshanam,

fvojim nekdašnjim farmanam

na Krajskim

is Noviga Jorka

v spomin.

Ljubljani, 1836.

Natisnil N. od Kleinmayr.

1770

1770

1770

1770

1770

1770

1770

1770

1770

1770

1770

1770

Podbréškim farmanam
v spomin.

Kdo bi bil mi to povedal,
Sam b' ne bil nikol' verjel,
De Ameriko bom gledal,
Tukej krajnsko pesem pel!

Pa Gospod, kter ferza visha,
In shivljenja tek meji,
Me ni pustil bit' bres krisha,
Mi na teshko pot veli.

Nizh me ni doma shalilo,
 Ref fim sadovoljin bil;
Doft ljudi me je ljubilo,
 Dofti dobriga fim vshil.

Bral duhovne fim novize
 Is deshel Amerike;
Boshje osnanvat refnize
 So ushgale v ferzu me.

Tolk' duhovniga veselja
 Misjonar deleshin bit'
Je bla moja ferzhna shelja,
 In nebefa saflushit'.

To je vnelo dusho mojo,
 In naménim se ferzhno
Sapuštiti faro svojo,
 In od Krajnzov vset' flovó.

Oh, teshko je blo lozhenje
Od preljubih farmanov!
Serzu britko poflovlenje
Od svestih prijatelov!

Sa Bogá in sa nebéfa
Sapuštiti zeli fvet,
Teshik ofer je teléfa;
Velik tam bo lon prejet.

Ref, aposteljnov pokliza
Vredin jest ne bom postal;
Klizhe vender me Refniza,
Tifti, ki je njih poslal.

V ptuje daljine deshele
Evangeli osnanvat,
Vlezhejo me serzhne shelje
Ajdam pot v nebo fkasvat.

Pot nevarna dolg' ne mine,
Zhes deshele, zhes morjé,
Zhes goré in zhes doline,
Tam, kjer sonze doli gre.

Prêdin fim se 's doma lozhil,
Angelu, ki varh je moj,
In Bogu fim se isrozhil,
De b' se prav isfhlo s menoj.

Pazh fim bil prehodil kmalo
Pet kraljestev, zhes sto mest,
Ker postajat' se ni dalo,
Shéne le naprej me vest.

Lepe vidil fim dershave,
Drage hifhe in zerkve;
Vidil hribe in planjave,
Lepe verte in polje.

Vender vsa leta lepota
In zhaftitljivost sveta
Je nezhimerna flepota,
Ne nafiti mi ferza:

Ker, popotnik d'shele ptuje,
Tukej kratek zhaf shivim,
Dufha v vezhni dom sdihuje,
Kamor fkorej prit' shelim.

Sdaj morje shiroko vgladam,
Kak valove tje podi,
Trepetam, v obras obledam,
In ferze mi koperni.

Vidim barko perpravljati,
Morfkiga beguna dom,
Me od semlje odpeljati,
Ktere vidil vezh ne bom!

Na franzosoſki pokrajni,
Havre kraj je imenſan,
Sapuſtim ſvoj ſvet doſdajni
K ſvetmu Jakobu ta dan.

Barka ſ blagam naloshena,
Sto 'n devédefet ljudi,
Komaj dobro je ſpuſhena,
Hitro kakor tizh letí.

Veſh oko ne vidi ſemlje,
Le ſaſtonj osira ſe,
Vid nam ſdaj ſhirjava jemlje,
Sonze je domazhe ſhe.

Tukej ſim, o zhlovek! pridi,
Ak ſhelifh ſposnat' Boga;
Njega ſe mogozhnoſt vidi
V fred' neſmerniga morja.

Lozhi d'shele raskropljene,
Ne prestopi svojih mej,
Barke s blagam naloshene
Nese nozh in dan naprej.

Bres fhtevila sh'val povodnih]
V globozhini preshivi,
Rib daruje mnogorodnih,
In zhloveka bogati.

S svojim hlapam napolnuje
Vse oblake in meglé,
De semljo desh pokrepzhuje,
De ne vsahnejo vodé.

Tukej, Bog! nam osnanujesh,
Kako moder si Gospod,
Kak stvari vse preskerblujesh
S svojo milostjo povsod.

Kje se pa lepota najde,
Kakor sobza pred morja?
Kader med valovi sajde,
V tavshent sharkih vse miglja!

Sadnji sharki sdaj sigrajo,
Kmal nastopi temna nozh;
Góri svesde blifketajo
Dóli v morji migljajozh.

Kakor dobro in potrebno
Je morje na svetu nam,
Tak nevarno je, posebno
Zhafa vezh, prebivat' tam.

Kdor gre na morja shirjave,
More tud terpet' hudo,
Najde marfktero teshavo,
Bodi mu, al ne, ljubo.

Jed nesnana nima zéne,
Voda fkor sa piti ni;
Postlja zhudna vif' od sténe,
Barka polna tolk' ljudi,

Vender to je she prestojno,
De le hujiga ni vezh;
De je le morje pokojno,
Barka plava urno prezh.

Zhe pa mozhen veter pride,
In perrjove hud vihar,
Strah in grosa naf obide,
Sapopasti ni nikdar.

Sam fim fkufil, kar popifhem
Od viharja morfkiga;
Vse premiflim in preifhem,
Ne dobim strashnejfbiga.

Ka dar pridemo na barki
She zhes tavshent ur hoda,
Mirno svetjo sonzhni sharki,
Trinajst dni do fred morja:

Kar so se nam perkasale
Ribe, kakor truma svinj,
So is vode poskakvale;
Strah nam hodi na spominj.

Kmalo so se pervosili
Morfki sòmi proti nam,
Tje po morji se valili;
Grôsa nam popotnikam.

Sdaj sazhnejo morfke ptize
Okrog barke nam serfrat';
Milo gledajo nam v lize,
Hozhjo kàj na snanje dat'.

Barkar nam perpoveduje,
Kaj pomeni vse letó;
Hud vihar nam prerokuje,
Defi jasno je nebo.

Komaj sonze gre sa morje,
In se vézher omrazhi,
Pride velik pish od borje,
Strafhin veter perbuzhi.

Kmalo pergermé valovi,
Vse shumézhe je morjé,
Silijo ga sdaj vetrovi
Delat' hribe in goré.

Barka se sazhne gugati,
Se premetvat' semtertje,
Na vse kraje se fukati,
In vojskvat' s valovi se.

Petkrat tavshent zentov teshe

Ima barka, kakor grad;

Sdaj pa lohna vetru streshe,

Kakor listje, al sufhmad.

Le jo veter pervsdiguje

Sdaj od konza, sdaj f stranjo,

Semtertje jo premetuje,

Is doline na goro.

Barkar hlapzam glasno vpije,

Jim hiti sapovedvat',

De morje naf ne sakrije,

S elementi se vojfkvat'.

Drugi v barki fmo saperti,

Trepetamo od strahu,

V bresen morja she posherti,

Se srozhujeemo Bogu.

Upanje naf sapuſhalo
Preshiveti ſtraſhno nozh,
De b' nam drug dan ſonze ſjalo,
Miſliti ſkor ni blo mozh.

In od ſtraha eden moli,
Kriſhe delati hiti,
Drug plaſhin ſtermi okoli,
In ne ve, de ſhe ſhivi.

Bog pa vſtanovi viharje,
Divje umiri morje,
Straſhne ſmertí naf obvarje;
Spet nam ſonze gori gré.

Mi v ſpomínu bo oſtala
Vedno tiſta ſtraſhna nozh.
Bod' Goſpodu zhaſt in hvala,
De je ſkaſal mi pomožh.

Ni nevarnišh'ga na sveti,
Kakor fred morja vihar;
Kdor perpravljen ni umreti,
Naj ne hodi nanj nikar.

Marfikdo v morjá grob pade;
Vender frezhen dušhe stan,
Zhe ni vmerl bres boshje gnade,
Bodi grob šhe tak' strašan.

En fantizh bolan, v slabosti,
Nam je bil na barki vmrel;
Pa nedolshne šhe mladosti,
Je gorak v nebesa šhel.

Shegnal po navad' zerkveni
,Sim merlizha mlad'ga sdaj,
Ga pokopal v grob vodeni,
Dušho srozhil v sveti raj.

Starshi so britko jokali,
V ferzu jim je blo teshko,
Tje sa njim so pogledvali,
Pa ga vidit' vezh ni blo.

Nisim troshtat' jih samudil,
De bo fin jim 's morja dan,
Ker bo angelj ga obudil
Na posledni sodni dan.

Drugi v barki smo shiveli,
Vender zhakali teshko;
Vsi na fuho smo sheleli,
De b' morja she konz bilo.

Le smo barkarja prashali,
Koliko je pota she;
Smiraj véрно pogledvali,
Al she vid' kak hribiz fe.

She nam okrog barke plava
Mah, al kaka vejiza,
Roshize, selena trava,
Nam veséle snaminja.

Silno smo se sveselili,
Ker smo vsi preprizhani,
De si bomo kmal pozhili,
Vun is barke refheni.

Ko smo v barki preshiveli
Dva in shtirdefeti dan,
Prit' na suho sasheleli,
Nam je hribiz pokasan.

V eni sapi smo pertekli
Ga pogledat, zhe je ref;
Vsi veseli, vsi smo rekli:
Suha semlja! ref je, ref!

Sdaj ozhed'li in oprali
Hitro svoje smo rezhi,
Slehern svoje vkup pobrali,
In is barke vřak hiti.

Meni sazhne ferze tlezhi,
Ker she vidim novi řvet,
Kjer u frezhi in nefrezhi
Hozhem sh'veti in umret'.

Rasveselil řim se kmalo,
Ko je barka v kraj perřhla,
Se ljudi je perkasalo,
Zela truma jih je bla.

Perneřejo jeřti, piti,
Nam prijasno govoré,
V meřto nař shelé řpremiti,
Se prihoda veselé.

Mesto, Nov Jork imenovano,
Imenitno in lepo,
Od vseh ljudstev obiskano,
Lepšhiga kdo najdel bo?

Ko prijatle so sprejeli,
Tukej pogostvali nas;
Kar na barki smo terpeli,
Je posabljen hudi zhas.

She od nekdanj imenitna
Je Amerika bila,
Ref bogata, rodovitna,
Tukej shveti je lahka.

Vender posvetne dobrote
Boljšhajo le shvota stan;
Dufhe pa samorzov — frote!
Bog per njih ni bil sposnan.

Revsh'ne njih se Bog usmili,
Jih s refnizo rasvetli,
Uka sheljni ker so bili,
Luzh jim vere dodeli.

Le katolshkih uzhenikov
Ishejo ino shelé,
Stavijo na zhaft svetnikov
Pravimu Bogu zerkve.

Shetev tukej je velika,
Manka vender delavzov,
Sapuštili bi malika,
Ko b' imeli pridgarjov.

Jest jim hozhem pomagati,
Jih uzhiti prav svesto;
Zhe pomozh Bog hozhe dati,
Tud' moj trud sahtonj ne bo.

Drugi dan svojga prihoda,
She tako fim frezhin bil,
Dva zhloveka t'ga naroda
S svetim kerstam fim oblil.

Upam pa s boshjo besedo
Dosti ajdov rasfvetlit',
In pomnoshit' boshjo zhedo,
Dufh Gospodu perdobit'.

Profim vaf, ne posabite,
Krajnzi, snanzi, vi na mé;
Vezhniga Boga profite,
De mi da mozžno ferze!

De ne hozhe poterditi,
In poshegnati trud moj,
De bom mogel jest spolniti
Vselej in svesto fklep svoj.

Kjer bo boshji duh me nosil,
Bom imel v spominu vas;
In Gospod Boga bom profil
Sa vas, snanze, vsaki zhaf.

De, ker smo bli nekdej snani,
Skupej pridemo enkrat,
Na desnizo boshjo sbrani,
Tam, v dolini Josafat.

